

jaargang 18 nummer 1
 INHOUD

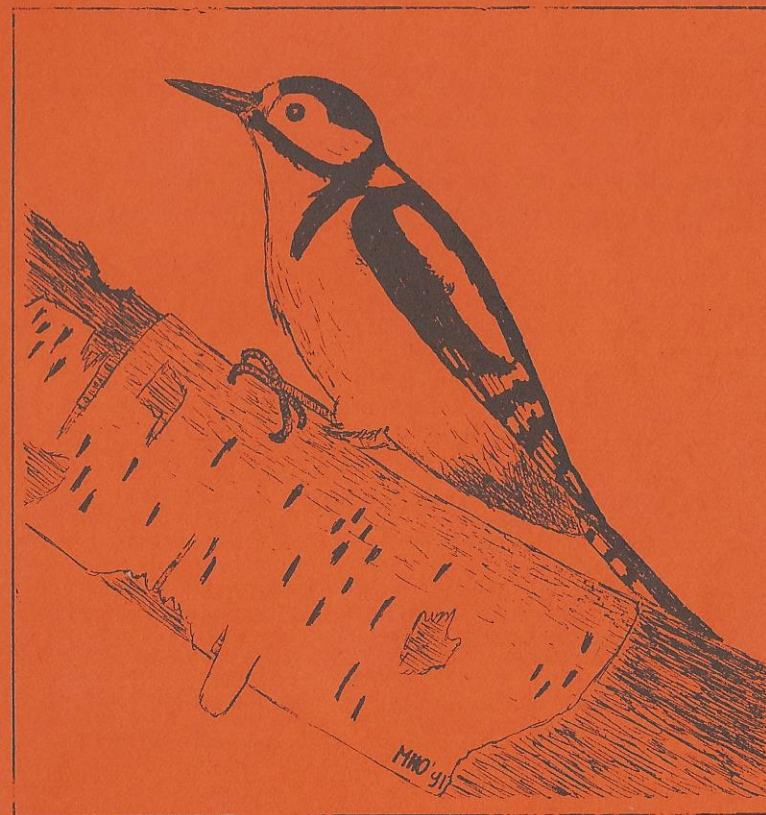
De broedvogels van Salmorth in 1991	6
Verslag over vogelbescherming in 1902	15
Bijzondere broedvogels van de gemeente Groesbeek, deel 1	18
Les vacances dans le parc naturel regional de Camargue	22
Land van vuur en ijs	25

AGENDA

- 31 maart inleveren waarnemingen bij
Bram Aarts (zie blz. 4-5)
- 12 april excursie De Bunthorst
8.00 P-terrein, vanaf Gemertseweg
na Bronlaak le weg links
- 14 april start vogelcursus (blz. 2)
- 19 april rivierentelling (blz. 2).
- 17 mei excursie Flevopolders (blz. 2)
- 22-14 mei inventarisatie Maasheggen (blz. 3)
- 12 juni werkgroep activiteiten (blz. 2)

DE MOURIK

VOGELWERKGROEP RIJK - VAN NIMEGEN 20.

jaargang 18 nummer 1

1992

VAN DE BESTUURSTAFEL

LEDENMUTATIES

Nieuwe leden: G.J. Mombarg, Groenestraat 6-C-236, 6678 MB Oosterhout (Gld.)
 R. Wouters, Neerbosscheweg 578, 6544 LH Nijmegen
 Adreswijzigingen: F. Arts, Vlissingsesingel 38, 4335 GA Middelburg
 J. Bekhuis, Weth. Sandersstraat 10, 6579 AK Keekdom
 W. Heslen, Beverstraat 1, 3513 AN Utrecht
 X. de Jong, Maanstraat 25, 6543 VR Nijmegen
 L. Meuwissen, Rijkssstraatweg 174, 6573 DG Ubbergen, 08895-42976
 M. van der Weide, Bursestraat 153, 7411 VE Deventer, 05700-16991
 M. Werner, Proosdijweg 14, 6525 EW Nijmegen, 080-555653
 Dr. G.A. Hoogland, Oude Kleefsebaan 389, 6572 AW Berg en Dal, 08895-43181
 M. Schols, Zellersacker 13-08, 6546 HD Nijmegen, 080-875444
 F. Lijdsman, Weezenhof 81-73, 6536 CS Nijmegen, 080-447037
 Opzeggingen: J. van der Brugge, Nijmegen; B. Koppers, Veldhoven; K.T. Lie, Wychen; Wilbers-van den Munckhof, Gennep; J. Spee, Cuyk; F. v.d. Cruysen, Mill; J. Janssen, Cuyk.
 Geschrap: F. Alblas, E. Hazelaar, E. Jans, M. Koning, H. Pas, A. Wilbers.

Wie kent de huidige adressen van:

A. van Eck (was Hart van Brabantlaan 1500, Tilburg), J. & M. Laarakker (was Bargapark 12, Bergen (Lb.)), W. Homan (was Burg. Gillesseweg 12, Gennep), T. v.d. Bergh, Oploo?

AKTIVITEITEN

Nieuwsbrief "Het Mourikje"

Op de afgelopen voorjaarsvergadering van onze vogelwerkgroep is door mij het idee voor een vaste nieuwsbrief gelanceerd. Het doel van dit "Mourikje" is een betere en vooral regelmatigere communicatie binnen de vogelwerkgroep. Het vormt een aanvulling op de Mourik en is speciaal bedoeld voor mededelingen en oproepen. Om met name de regelmatige berichtgeving te garanderen staan de sluitingsdata al vast: 1 juni, 1 september, 1 december en 1 maart. Dit betekent dat "Het Mourikje" in de eerste helft van deze maanden bij iedereen in de brievenbus ligt. Het vaststaan van deze sluitingsdata heeft als voordeel dat VWG-leden bij het organiseren van activiteiten er vanuit kunnen gaan dat de berichtgeving naar de overige leden op deze momenten zeker plaats vindt. Eventueel kunnen er indien nodig tussentijds extra edities uitgebracht worden. Er zal gestreefd worden naar een goede afstemming op het verschijnen van de Mourik, eventueel zoals deze eerste keer door opname in de Mourik zelf. Hopelijk zal "Het Mourikje" een bijdrage kunnen leveren aan het goed functioneren van onze vogelwerkgroep.

Onderzoek

Er vinden dit voorjaar de volgende broedvogelinventarisaties plaats:

Leurse Bos, Contactpersoon: Rob Gorissen (08894-14716)
 Bekken van Groesbeek, Contactpers. Leon Engels (08891-73401)
 Haterts Broek, Contactpers. Peter Brouwer (080-220618)
 Zuidelijk eenzede deel van het Land van Cuijk, Contactpers. Rob Hendriks (08370-23426)

Riviertellingen

teldata: 15 maart en 19 april. Met name voor de maastrajecten, speciaal Vierlingsbeek-Megen, zijn nog tellers nodig. Contactpers. Gerard Schreurs (080-238045).

Fenologie

Dick Visser gaat weer een artikel over de fenologie schrijven. Waarnemingen, ook van het jaar 1991 graag opsturen naar Peter Brouwer (adres zie onder archief).

Aktiviteiten**Vogelkursus**

Data: 14 april, 28 april en 12 mei, met daarnaast nog vier excursies: 25 april, 2 mei, 16 mei en 26 mei.
Tijd: 19.30-22.00 uur, voor de excursies natuurlijk variabel
Plaats: Natuurhistorisch Museum, Gerard Noodtstraat 22 Nijmegen
Contactpersonen: Marc Schols (080-785444) en Onno Kneepkens (080-560809)

Excursie Flevopolders

Datum: 17 mei
Tijd: 6.00 uur
Startplaats: Hoofdstation Nijmegen
Vervoer: eigen auto's
Aantal deelnemers: maximaal 12
Contactpersoon (aanmelden bij): Leon Engels (08891-73401)

Inventarisatiekampje Land van Cuijk (Maasheggen gebied)

Data: 22 t/m 24 mei
Kosten: geen
Contactpersoon: Rob Hendriks (08370-23426)
Zie ook elders in deze Mourik.

Vergadering werkgroep activiteiten

Datum: 12 juni
Tijd: 20.00 uur
Plaats: cafe Groenewoud
Contactpersoon: Peter Egelmeers (080-584663)

Archief**Land van Cuijk**

Er zal een apart archief voor het Land van Cuijk opgezet worden. Dit mede in het kader van de avifauna activiteiten. Archivaris hiervan wordt Rob Hendriks. Vanaf nu kunnen waarnemingen uit het Land van Cuijk dus direct naar Rob gestuurd worden. Adres zie onder.

Overig werkgebied

Waarnemingen naar: Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen.

Redactie

Dit is het voor deze keer, zoals gezegd opgenomen in de Mourik. De volgende editie zal waarschijnlijk een "echte" Nieuwsbrief zijn.

Mededelingen en oproepen voor de volgende keer graag naar:

Rob Hendriks
Bornsesteeg 1-16A
6708 GA Wageningen

Sluitingsdatum: 1 juni

ps. Zijn er argumenten tegen de naam "het Mourikje" of voorstellen voor een betere naam, dan hoor ik daar graag iets van.

Inventarisatiekampje Land van Cuijk 23-24 mei 1992

Ter ondersteuning van de inventarisaties voor de avifauna van het Land van Cuijk wordt er in het weekeinde van 23-24 mei een inventarisatiekampje gehouden. Het gaat hierbij met name om het zuidelijke deel van het Land van Cuijk inclusief het maasheggengebied tussen Boxmeer en Vierlingsbeek. Zoals wellicht bekend is, hebben we in de afgelopen vijf jaren steeds 1/6 deel van het Land van Cuijk geïnventariseerd op schaarse soorten. Voor dit inventarisatie seizoen staat dus het laatste 1/6 deel op het programma. Om deze inventarisatieronde extra goed te laten slagen is er dit kampje. Hierbij wordt iedereen die hiervoor interesse heeft uitgenodigd om deel te nemen. Dit geldt uiteraard voor mensen met inventarisatie ervaring, maar ook voor diegenen die nog nooit aan een broedvogelinventarisatie hebben deelgenomen. Dit kampje vormt een uitstekende gelegenheid om met een ervaren inventariseerder mee te lopen (of rijden) en zo eens kennis te maken met dit type vogelonderzoek.

We zullen twee keer overnachten in de Blokhut aan de Radioweg in Stevensbeek. Op vrijdag 22 mei zijn de deelnemers vanaf 20.00 uur 's avonds welkom. Ieder dient zelf een slaapzak, luchtbed of matras, bord, kop en bestek mee te brengen. Voor de maaltijden zal gezamenlijk gezorgd worden. Een douche is aanwezig. De beide avonden zullen gebruikt worden om het werk te bespreken en voor een gezellig samenzijn. Wil je aan (een deel van) dit kampje deelnemen, geef je dan zo spoedig mogelijk op bij ondergetekende (tel. 08370-23426). De deelname is kosteloos.

PS. Heb je interesse om op een andere datum een inventarisatiebezoek te brengen of wil je op een andere wijze aan de avifauna meewerken dan kan dat. Graag zelfs want we kunnen best nog wat hulp gebruiken. Schroom niet om te bellen, ook voor extra informatie ben ik beschikbaar!

Namens de Werkgroep Avifauna Land van Cuijk,

Rob Hendriks, Bornsesteeg 1-16a, 6708 GA Wageningen
08370-23426

BIJZONDERE VOGELWAARNEMINGEN IN DE OOYPOLDER

Tot voor kort maakte Gijs Kurstjens (NJN Nijmegen) ieder jaar een verslag van de bijzondere vogels die door de leden van de NJN-afdeling Nijmegen dat jaar in de Ooypolder gezien waren. Omdat Gijs voor 9 maanden naar Australië is vertrokken heb ik deze taak van hem overgenomen. De bedoeling is dat het verslag deze keer wat uitgebreider wordt dan voorheen. Ten eerste is de periode waarop het verslag betrekking heeft langer dan één jaar: alle waarnemingen van juli 1989 tot en met december 1991 worden verzameld. Ten tweede is het de bedoeling dat iedereen die wel eens in de Ooypolder vogelt zijn waarnemingen opstuurt: hoe meer waarnemingen er binnenkomen, hoe beter het verslag wordt. Ten derde worden ook van alle vogels fenologie-waarnemingen verzameld: de eerste en laatste waarneming van zomergasten, wintergasten en doortrekkers. De uiterste inzenddatum voor de lijsten is 31 maart 1992.

Welke waarnemingen worden verzameld ?

Alle waarnemingen die je zelf bijzonder vindt (zie bijv. het boek "Vogels van de Ooypolder" ter vergelijking). Alleen fenologie, grote aantallen en trekwaarnemingen: Slob-, Kuif- en Tafeleend, Smient, Brilduiker, Grote Zaagbek, Bruine Kiek, Buizerd, Sperwer, Boomvalk, Patrijs, alle gewone steltlopers, Grote en Kleine Mantelmeeuw, sterns, uilen, Oeverzwaluw, Keep, Sijs, Putter, Kneu, Rietgors, Geelgors en winterwaarnemingen van Witte Kwikstaart, Scholekster en Oeverloper. Verder alle waarnemingen van: zwanen, ganzen, Pijlstaart, Krakeend, Zomertaling, Nonnetje, Blauwe Kiek, Havik, alle strandlopers en bijzondere steltlopers (Kluut, Goud- en Zilverplevier, Bontbekplevier, Bosruiter), Zwartkopmeeuw, Kuifleeuwerik, Tapuit, Paapje, Gekraagde Roodstaart, Blauwborst, Rietzanger, Fluiter, (Vuur-)Goudhaantje, Kuif- en Zwarte Mees, Bonte Vliegenvanger, Buidelmees, Appelvink, Goudvink, Frater, Barmsijs en Kruisbek.

Speciale aandacht wordt gevraagd voor waarnemingen van de Slechtvalk (i.v.m. het vaststellen van winterterritoria van bepaalde individuen), Yslandse Grutto, Water- en Oeverpieper (deze blijken veel algemener te zijn dan beschreven in bijv. Vogels van de Ooypolder), de diverse ondersoorten van de Gele Kwikstaart. Van Geelpootmeeuw en Baltische Kleine Mantelmeeuw (*Larus fuscus fuscus*) s.v.p. ook waarnemingen van gebieden in de buurt van de Ooypolder (bijv. noordkant van de Waal, Bijland, grindgaten bij Weurt etc.). Voor deze "speciale" soorten (maar natuurlijk ook voor de andere waarnemingen) is het van belang dat je zoveel mogelijk informatie per waarneming probeert te geven (leeftijd, geslacht, ondersoort e.d.).

Verder kun je ook alle (kleur)ringgegevens (Aalscholver, Scholekster, ganzen, meeuwen etc.), kleurafwijkingen (albino's), kruisingen en leuke ontsnapte soorten (Heilige Ibis!) insturen.

MOESPOTSE WAARD / STAARTJESWAARD

Net als van de Ooypolder wordt er ook een jaarverslag gemaakt van de bijzondere vogels die in de Moespotse Waard/Staartjeswaard gezien zijn. Dit verslag loopt van januari 1991 tot en met december 1991, en sluit aan op het inventarisatierapport dat door Gijs in 1991 over dit gebied gebied geschreven is. Het gebied omvat de uiterwaarden ten zuiden van de Waal, van de Ewijkse Brug totaan het Maas-Waal-kanaal. In dit gebied liggen o.a. de strang bij de Ewijkse Brug, het moerasbos en de steenfabrieksterreinen bij Beuningen, en de twee grindgaten bij Weurt. Dit gebied blijkt zeer rijk te zijn aan vogels, maar het is nog relatief onbekend. Daarom van dit gebied graag ook gegevens van de wat algemenere soorten.

Bij voldoende deelname zullen de verslagen gepubliceerd worden in de Dubbelloof (het blad van de NJN Nijmegen) en de Mourik (het blad van Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o.). Veel plezier bij het opstellen van jullie lijstjes,

groeten,

Bram Aarts
Tijgerstraat125
6531 MC Nijmegen
080-540972

MHO

DE BROEDVOGELS VAN SALMORTH IN 1991

INLEIDING

Net zoals in 1990 hebben Dieter Möller en ik op verzoek van de de Landesanstalt für Ökologie, Landschaftsplanung und Forstwirtschaft (LÖLF) het schiereiland Salmorth geïnventariseerd op een aantal broedvogelsoorten. Voor de LÖLF worden de soorten gekarteerd, die op de rode lijst van Nordrheinland-Westfalen staan. Om onze karteringen aan te laten sluiten bij het BSP-onderzoek van Bekhuis c.s. in de Ooypolder en bij de inventarisatie van de Duffelt door het Biologisch Station te Kranenburg hebben wij de lijst uitgebreid tot de in tabel genoemde soorten.

Het doel van de inventarisatie is het mogelijk maken van een evaluatie van in 1990 in een beheersplan (Gerstberger, 1989) ingestelde gebruiksbeperkingen voor een deel van de graslanden. Op langere termijn spelen ook inrichtingsmaatregelen, bijv. de ontwikkeling van ooibos, een rol.

De inventarisatie werd hoofdzakelijk uitgevoerd door D. Möller en J. Thissen. Aanvullende gegevens werden verstrekt door de Klever Vogelfreunde (de heren Arntz en Timmerman), J. Jacobs en D. Visser.

In afwijking van vorig jaar werden nu ook de uiterwaarden aan de zuidzijde van de Griethauser Altrhein geïnventariseerd. Hiermee is de omgrenzing van het inventarisatiegebied, dat in totaal 1088 ha groot is, als volgt: de Rijn in het noorden, de Duffeltdijk langs de Griethauser Altrhein in het zuiden en westen en de weg Griethausen-oliefabriek Spyck in het oosten.

Voor een beschrijving van het gebied wordt verwezen naar het verslag van vorig jaar (Thissen, 1990).

WEER EN WATERSTAND

De winter 1990/91 was zacht. Alleen medio februari was er een vorstperiode. De lente was uitgesproken koud en droog. De grasgroei kwam laat op gang. De waterstand van de Rijn was dit voorjaar erg laag met een kleine stijging eind juni.

BEHEERSPLAN

De belangrijkste verandering in het beheer van de graslanden is de bepaling, dat er met niet meer dan 2 runderen per hectare beweide mag worden en dat hooiland niet voor 15 juni gemaaid mag worden. Er is per perceel nauwkeurig beschreven, welk beheer (maaien, beweiden of een combinatie daarvan) toegepast moet worden. Deze bepalingen zijn vastgelegd in de nieuwe pachtcontracten voor de agrarische percelen, die eigendom zijn van de bondsstaat en de deelstaat Nordrheinland-Westfalen. Dit betreft overigens slechts een deel van Salmorth, namelijk 250 ha. Op de rest van Salmorth zijn de boven genoemde bepalingen niet van toepassing.

INVENTARISATIE EN INTERPRETATIE

Bezoeken aan Salmorth Aantal uren

12.03 10.00-17.00	7
30.03 14.00-17.00	3
29.03 15.00-19.00	4
06.04 14.00-17.00	3
11.04 14.00-16.00	2
15.04 15.00-19.30	4,5
20.04 14.00-18.00	4
23.04 14.00-17.00	3
27.04 07.00-17.30	10,5
05.05 04.30-10.30	6
06.05 06.00-13.00	7
09.05 04.30-10.00	5,5
20.05 04.30-09.00	4,5
01.06 18.30-20.30	2
08.06 20.00-22.30	2,5
13.06 10.00-17.00	7
14.06 14.30-21.00	6,5
16.06 04.00-09.00	5
17.06 15.00-19.00	4
24.06 14.00-20.00	6
26.06 13.00-00.30	11,5
02.07 19.00-21.00	2
10.07 15.00-21.30	6,5
22.07 15.00-20.00	5

In totaal werd 122 uur geïnventariseerd. Dit komt overeen met de tijdsinspanning van vorig jaar (125 uur). Net als vorig jaar werd het grootste deel van Salmorth circa zeven maal bezocht.

Bij de nachtbezoeken werd een cassette recorder gebruikt ter inventarisatie van steenuilen, kwartels en kwartelkoningen. Voor de soort Kwartel had dit overigens geen succes.

Bij de interpretatie werden de criteria van de handleiding voor het Bijzondere Soorten Project (Anonymus, 1986) gevolgd met in achtname van een aantal waarschuwingen in het boek Vogelinventarisatie.

BROEDVOGELS

In onderstaande tabel staan de aantallen waargenomen broedparen. Over de soorten met een * worden nadere opmerkingen gemaakt. Van de soorten met een "K" is een kaart opgenomen.

	aantal	broedparen (voorkeurs)nestelbiotoop
Bergeend * (K. 1)	4	konijneholten, onder meidoornstruik
Boerenwalw	15	dorp, boerderijen
Buizerd *	3	populierenbosjes
Geelgors	1	struweel
Gele kwikstaart *	45	vochtig grasland en akkers
Gekraagde roodstaart	1	knotwilg
Graspieper *	51	vochtig grasland

Grauwe gors *	3	grasland met zuring en distels
Grote lijster	4	populieren
Grutto * (K. 2)	18	vochtig grasland
Havik *	1	populierenbosje
Holenduif	7	bomen en nestkasten
Huiszwaluw	76	dorp
Kerkuil *	2	gebouwen
Kievit *	55	akkers, nieuw ingezaaid of vochtig grasland
Kleine plevier * (K. 3)	3	rivieroever
Kleine bonte specht *	1	populierenbosje
Kuifeend *	2	ruigte langs water
Kwartel * (K. 4)	4	hooiland
Kwartelkoning *	1	hooiland met distels
Nachtegaal (K. 5)	4	struweel
Nijlgans *	17	
Patrijs	9	hooiland
Putter	2	dorp, populierenbos
Ransuil	1	struweel
Rietgors	7	slootranden en ruigte
Roodborsttapuit	17	
Scholekster * (K. 6)	4	akkers, uiterwaard
Slobeend *	2	hoog gras langs water
Steenuil *	7	knotwilgen, schuren
Torenavalk *	3	boerderijen
Tureluur *	4	hoog, vochtig grasland
Veldleeuwerik	48	vochtig grasland
Wielewaal	3	populierenbosjes

Bergeend

Op de Scholle was net als vorig jaar weer een succesvol broedpaar, ditmaal met 6 jongen. Half juni werd een bergeend met 9 pulli waargenomen, die van het Schänzerfeld in de richting van de Althrein trok (med. J. Peters). Het betreft hier waarschijnlijk het broedpaar van de oostzijde van het Schänzerfeld. Zowel bij de afvalwaterzuivering als bij Willigenpass verbleef in de broedtijd een paartje Bergeenden. Omdat mannetje en vrouwtje steeds bij elkaar werden gezien, zijn deze gevallen niet als broedpaar meegerekend.

Buizerd

Net als vorig jaar drie broedgevallen van de Buizerd. Het paar in het populierenbos op de Scholle kreeg weer geen jongen. Het broedgeval in het populierenbosje op het Schänzerfeld, waar ook de Havik broedt, leverde drie jongen op.

Gele Kwikstaart

Een grote concentratie in de Kirchengemeinde. Verder onder meer langs de Altrhein, de zomerdijk en op de akkers.

Graspieper

Laag gelegen graslanden, bijv. in de Kirchengemeinde en in de uiterwaarden van de Altrhein.

Grutto

Het aantal gruttoparen was hoger dan vorig jaar. Omdat grutto's meestal pas na twee jaar (in hun derde kalenderjaar) gaan broeden, kan dit geen gevolg zijn van het vorig jaar ingevoerd beheersplan.

Helaas was het huidige broedseizoen niet goed. De meeste paren kwamen pas erg laat tot broeden en een deel is helemaal niet gaan broeden. Zes paar werden verstoord doordat er illegaal op enkele percelen eind april vee ingeschaard

werd, terwijl volgens het pachtcontract deze weilanden pas vanaf 15 juni beweide mogen worden. Het gaat hier om grond van het land Nordrhein-Westfalen. Van slechts vijf paar werd vastgesteld, dat ze jongen hadden. (2 Willigenpass, 2 Middelpoll, 1 Griethausener Ward).

Kerkuil

In het zogenoemde Forsthaus langs de Rijn aan de oostzijde van het studiegebied heeft een kerkuil met succes gebroed (3 jongen). Dit paar heeft hier overigens vorig jaar ook al gezeten. Dit broedgeval is toen over het hoofd gezien. Ook in de oliefabriek Spyk net buiten het studiegebied heeft een Kerkuil met succes gebroed (med. Klever Vogelfreunden).

Kievit

Er waren iets minder broedparen dan vorig jaar. Dit is mogelijk een gevolg van een kleiner areaal akkerland en nieuw ingezaaid grasland. Ook het koude en droge voorjaar kan een rol gespeeld hebben.

Voor al op akkerland en nieuw ingezaaid grasland was het aantal geringer: vorig jaar 46 broedpaar, nu maar 28. Hierbij kan ook het laat op gang komen van de grasgroei een rol gespeeld hebben. Hierdoor waren mogelijk niet alleen de akkers, maar ook de graslanden dit voorjaar geschikt voor vestiging van broedparen. Kieviten hebben een voorkeur voor lage vegetaties. Vorig jaar broedden er 14 paar op grasland, nu maar liefst 27.

Het broedsucces was niet hoog. Eind april werden op maar liefst zes plaatsen dode kievitkuikens gevonden van enkele dagen oud. Zij waren gestorven ten gevolge van een periode van koud weer.

Kleine plevier

Op de westpunt broedden dit jaar op het strand van de Rijn twee paar Kleine plevieren. Op 26 juni werden in een van deze nesten twee net uitgekomen kuikens en een aangepikt ei aangetroffen. Het tweede nest alhier is vermoedelijk door hoogwater verloren gegaan. Dit geldt met zekerheid voor een legsel langs de Altrhein. Dit is kort voor 24 juni weggespoeld.

Kuifeend

Aan de zuidzijde van de Altrhein (niet op Salmorth dus) ter hoogte van de westpunt van Salmorth hebben waarschijnlijk twee paar Kuifeenden gebroed, zonder succes.

Kwartelkoning

Vanaf medio juni werd er een Kwartelkoning waargenomen in een hooiland met veel distels in het centrale deel van Salmorth. Op 2 juli werd dit gemaaid. Daarna werd er een Kwartelkoning (dezelfde?) gehoord in een hooiland aan de binnenzijde van de dijk nabij het veer. Toen ook dit na enkele dagen gemaaid was, werd er eenmaal een Kwartelkoning (dezelfde?) gehoord in een hooiland nabij de Rijn.

Ransuil

Bij het struweel op de Rijnsoever werd een Ransuil waargenomen. Dit wijst op een broedgeval alhier. Naar nu pas bekend is geworden, heeft op deze plaats in 1990 een Ransuil met succes gebroed.

Scholekster

Op 14 juni werd een legsel met 2 eieren gevonden op een maisveld van de heer Böbling. Door het markeren van het nest bleef het legsel bij veldwerkzaamheden gespaard. Op 10 juli werd hier in de buurt een vliegvlug jong waargenomen. Kort voor 24 juni ging een legsel op de Griethausener Waard door hoogwater verloren. Ook een broedgeval nabij Willigenpass op de oever van de Altrhein mislukte. Een broedgeval in een maisveld op het Schänzerfeld mislukte door kraaien.

Sperwer

Nabij het dorp Keeken heeft in een populierenbosje aan de dijk, net buiten het inventarisatiegebied, een Sperwer gebroed. Het nest bevond zich in een meidoornstruik. Deze Sperwers werden jagend gezien in Keeken, Düffelward, Schenkenschanz en omgeving.

Steenuil

Net als vorig jaar hebben zowel bij de Pitzenhof (mededeling Böhling) als bij Schenkenschanz twee paar Steenuilen vlak bij elkaar gebroed. Het broedgeval in een knotwilg net ten noorden van Schenkenschanz heeft jongen opgeleverd. Dit geldt ook voor het paar in een nestkast bij Willigenpass (3 jongen). De jongen in een nestkast in een knotwilg nabij de boerderij van de heer J. Peters zijn helaas in de kast gestorven. Over het broedsucces van de andere vier paren is niets bekend. Vlak buiten het studiegebied (in de oliefabriek Spyk) broedde ook een paar Steenuilen.

Torenvalk

Een paartje Torenvalken toonde in het begin van het seizoen belangstelling voor de nestkast in een eik op het Schanzerfeld. Toch werd hier, in tegenstelling tot vorig jaar, uiteindelijk niet gebroed. Mogelijk is dit paar in de loop van het seizoen verhuisd naar de boerderij Mövenpool, waar waarschijnlijk wel gebroed is.

Op de Scholle verbleven het hele broedseizoen 1-2 Torenvalken. Hoewel deze exemplaren plaatstrouw waren, werd geen broedgeval vastgesteld. Volgens de BSP-criteria moet het wel als een broedpaar meegeteld worden. Vorig jaar is hier wel een nest gevonden.

Alleen van het paar bij de Pitzenhof is bekend, dat het jongen grootgebracht heeft.

Tureluur

Op 1 juni alarmeerden drie paar Tureluurs hevig langs de afwateringssloot bij de Biesenstrang. Waarschijnlijk hadden deze paren jongen.

In de Herrenward en directe omgeving verbleven tot begin mei 3 paar. Hiervan bleef maar een paar over, dat mogelijk gebroed heeft.

Ook op de Griethausener Ward verbleef tot begin mei een paartje Tureluurs, dat later niet meer aangetroffen werd.

Wulp

Begin april werd er een paartje Wulpen gezien. Helaas kwam het, in tegenstelling tot vorig jaar, niet tot een broedgeval. Na begin april waren de Wulpen verdwenen.

MOGELIJKE BROEDVOGELSOORTEN**Nijlgans**

Begin september werd een Nijlgans met 6 of 7 pulli van 2-3 weken oud waargenomen op de Rijn ter hoogte van de Scholle (med. Klever Vogelfreunde). Het is niet bekend waar dit broedgeval heeft plaatsgevonden, mogelijk buiten het studiegebied.

Roodborsttapuit

Er is een eenmalige waarneming van een adulte Roodborsttapuit bij de Nasse Hell. Volgens de BSP-criteria kan dit als een broedgeval beschouwd worden. Het is volgens ons evenwel zeer onzeker of hier inderdaad gebroed is.

VERGELIJKING MET ANDERE JAREN

Aantal broedparen van rode-lijstsoorten (Nordrhein-Westfalen) op Salmorth incl. de uiterwaarden van de Griethausener Altrhein

	jaren zestig (Möller, 1972 en pers. med.)	1990	1991
Bergeend	0-1	3	4
Zomertaling	3-6	0	0
Slobeend	2-5	5	2
Havik	0	1	1
Kwartelkoning	?	5	1
Kleine Plevier	0-2	0	3
Scholekster	1-2	4	4
Wulp	0	1	0
Tureluur	3-8	3	4
Grutto	15-30	14	18
Kerkuil	0-1	1	2
Steenuil	3-4	8	7
Kleine bonte specht	0	1	1
Gele Kwikstaart	> 50	42	45
Graspieper	30-35	43	51
Paapje	4-5	0	0
Nachtegaal	0	1	4
Grauwe Gors	?	7	3
Wielewaal	0	2	3

LITERATUUR

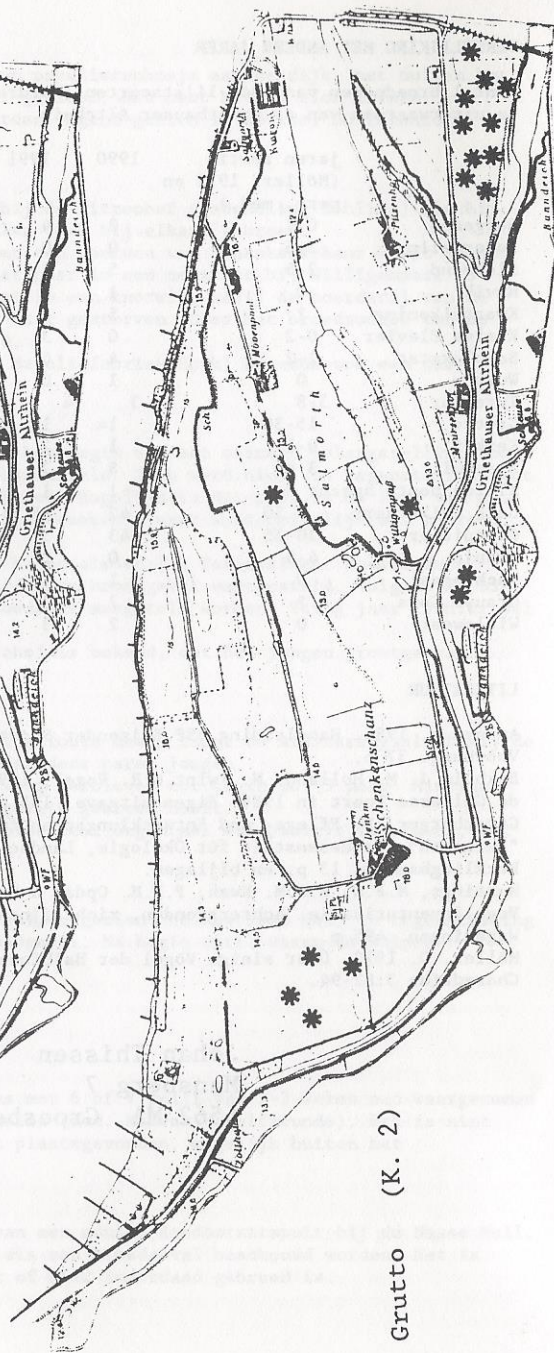
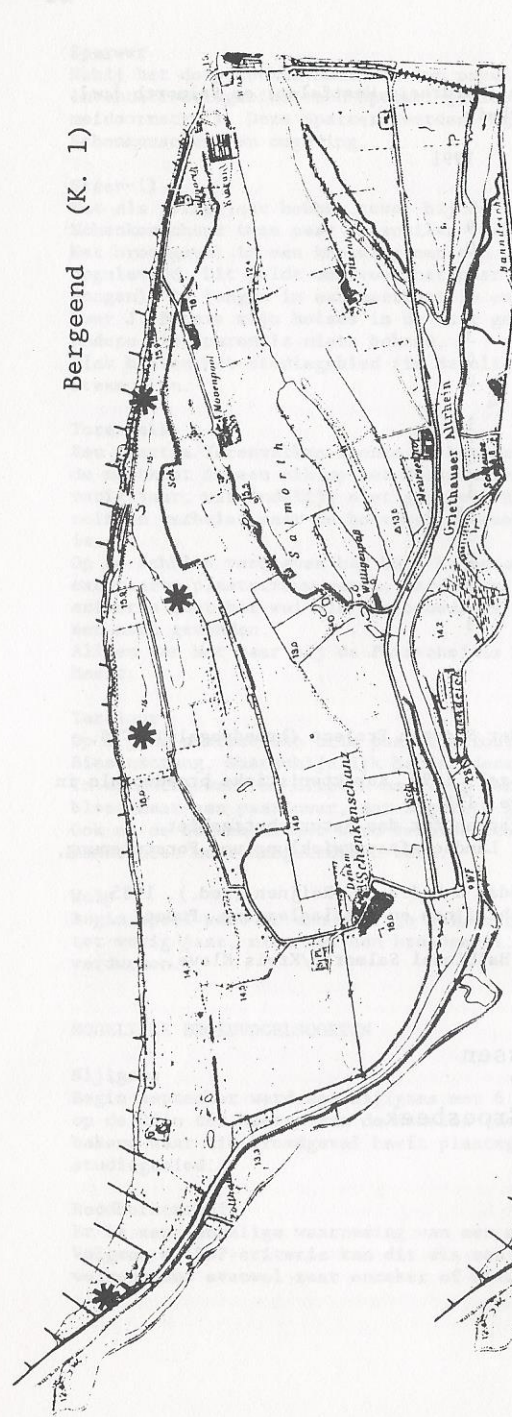
- Anonymus, 1986. Handleiding BSP Bijzonder Soorten Project (broedvogels). CBS, Voorburg. 37 p.
- Bekhuis, J. M. Holland, N. Kwint & R. Vogel, 1990. Karakteristieke broedvogels in de Gelderse Poort in 1989. Eigen uitgave. 155 p.
- Gerstberger, P. Pflege- und Entwicklungsplan für das Naturschutzgebiet "Salmorth". Landesanstalt für Ökologie, Landschaftsentwicklung und Forstplanung, Recklinghausen. 13 p. en bijlagen.
- Hustings, M.F.H., R.G.M. Kwak, P.F.M. Opdam & M.J.S. M. Reijnen (red.). 1985. Vogelinventarisatie. Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Pudoc, Wageningen. 495 p.
- Möller, D. 1972. Über einige Vögel der Halbinsel Salmorth/Kreis Kleve. Charadrius 3:82-94.

Johan Thissen

Mansberg 7

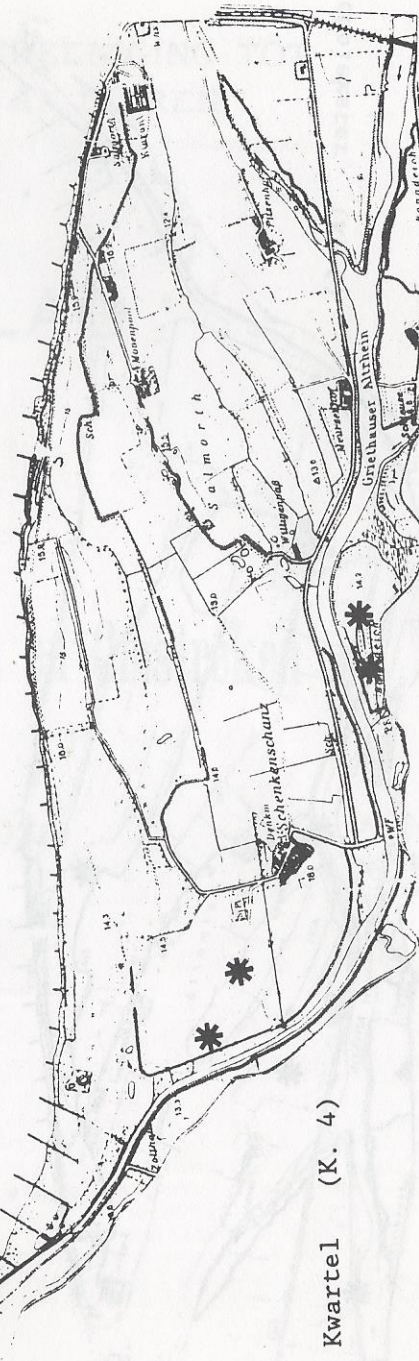
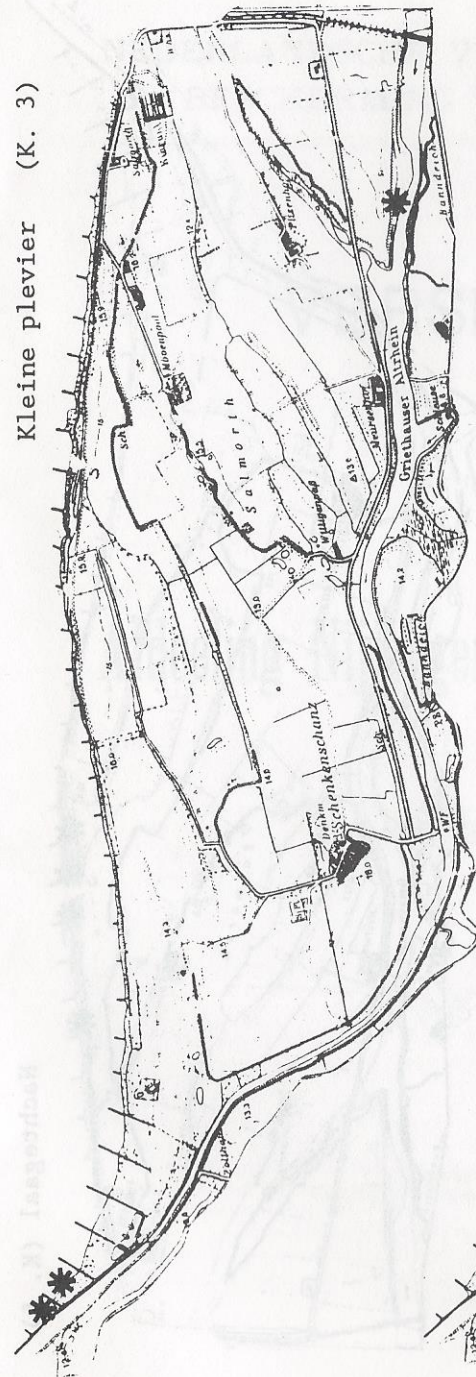
6562 MA Groesbeek

Bergeend (K. 1)

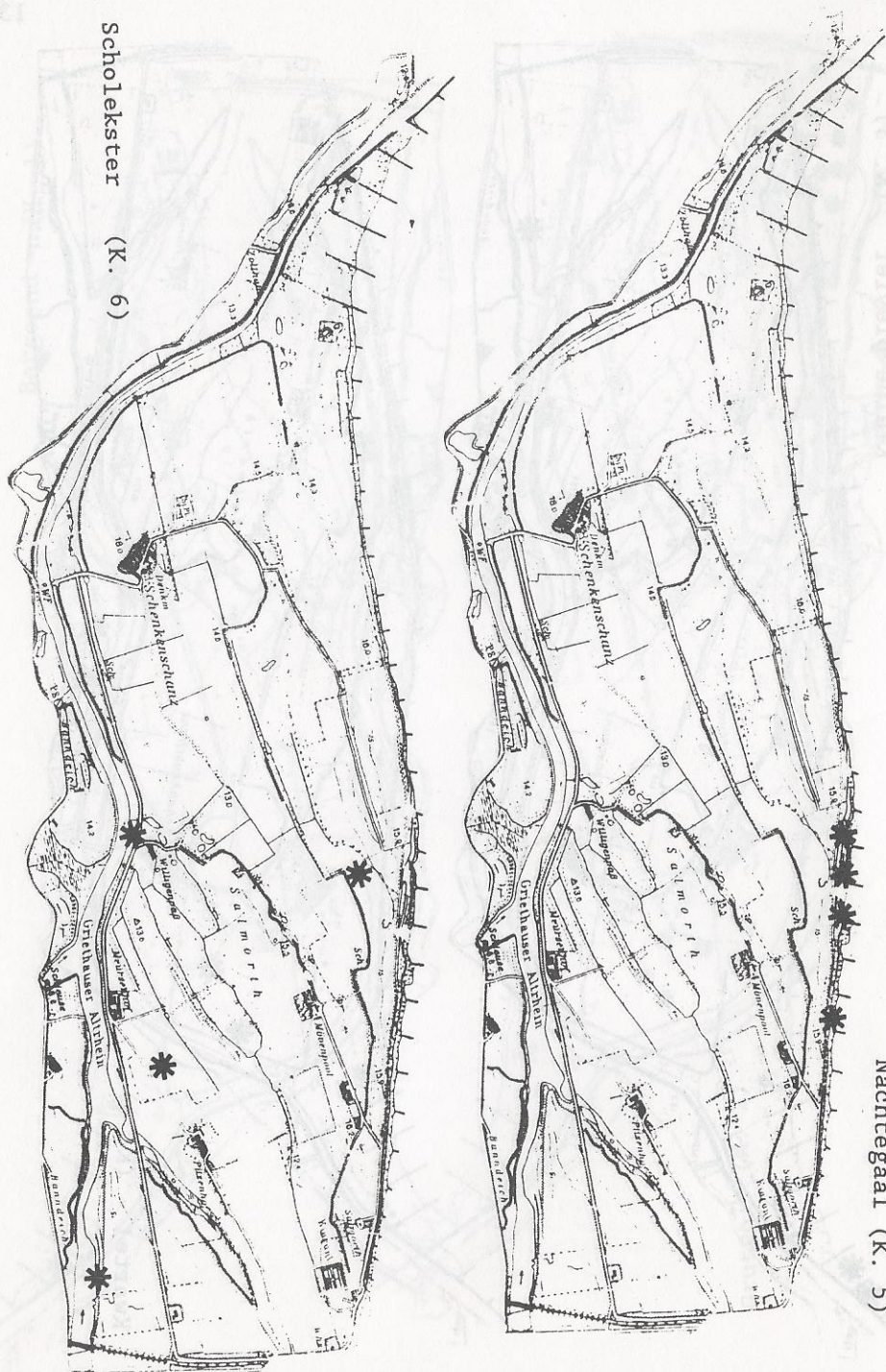
Grutto (K. 2)

Kleine plevier (K. 3)

Kwartel (K. 4)

Scholekster (K. 6)

Nachtegaal (K. 5)

NEDERLANDSCHE VEREENIGING TOT BESCHERMING VAN DIEREN.

VERSLAG

VAN DE

Afdeeling Nijmegen en Omstreken

over 1902.

NIJMEGEN.
Typ. C. A. VIEWEG & ZOON.

Vogelbescherming. Alle andere onderdeelen van de dierenbescherming worden bevredigd door een enkel plaatselijk initiatief; alleen de vogelbescherming niet.

Wat verklaart reeds het onderwerp zelf. De vogels staan, door den wilden staat waarin zij verkeerden, op een nadere plaats in de dierenbescherming dan de huisdieren. Waar de laatste een onverbreekbaar onderdeel zijn van de samenleving, is dat voor de eersten nog niet algemeen zoo erkend; m.a.w. het nut der vogels geldt nog niet algemeen, als bij het huisdier, voor den grondslag hunner bescherming.

De vogels, die wij hier zien, komen meestal van zeer ver en ook daarom is een plaatselijke vogelbescherming - alléén - van geen beteekenis. Omdat de vogelbescherming de voordeelen van enkelen beperkt, heeft de plaatselijke vogelbescherming het nadeel van het scheppen van eene ongelijkheid ten opzichte van nabijgelegen plaatsen, waaruit van zelf misnoegen groeit, hetgeen weer medewerkt tot het innemen van een onnatuurlijk standpunt door de partij, die het nut der vogelbescherming bestrijdt.

De vogelbescherming is dus een onderwerp, dat belangrijk is voor een zeer groote uitgestrektheid en dit is de reden, dat de afdeeling, naast het plaatselijk belang eener goede vogelbescherming, krachtig naar buiten werkt.

De beslissing over het nut der vogels is in een toestand van wording; zij dringt zich aan de samenleving op; slechts een enkele reikt haar schroomvallig, maar eventjes de hand. Dat is niet genoeg; zij heeft recht - getuige de resultaten der onderzoekingen over het nut der vogels in Hongarije - op een flinken, krachtigen arm om haar tot ons te brengen.

Wij maken er geen aanspraak op, de praktische ornithologie te beheerschen, maar dat is ook niet het standpunt der afdeeling; wel achten wij het onderwerp belangrijk genoeg voor een onderzoek en dringen er steeds op aan daarover het licht te mogen ontvangen van de personen, die het kunnen weten.

Tot heden heeft het aan kennis in de wetgeving ontbroken en wij meenen dan toch, dat die kennis, praktisch geredeneerd, waarde moet hebben voor de praktijk.

Wat wij over het onderwerp bezitten zijn: 1°. de jachtwet en 2°. de wet op de diersoorten, nuttig voor den landbouw, etc. van 1880 met de Koninklijke besluiten van 1880 en 1892.

De jachtwet is onduidelijk, maar het is misschien niet zoo algemeen bekend, dat, bij het zoeken naar de voorlichting van een diervkundige nooit enig stuk daarover gevonden is. De geschiedenis van de wet van 1880 leert dat het eerste Koninklijk besluit reeds 12 jaar daarna is herzien, welke herziening, 6 jaren later, volgens de verklaring van den Minister in de Tweede Kamer, weer te ver is gegaan in hare beperkende bepalingen. Blijkens de memorie van antwoord op de Staatsbegrooting voor 1903 van den Minister van Waterstaat, maakt de herziening der vogelwet van 1880 nog altijd een punt van overweging uit!

Wanneer wij met deze woorden een steentje aandragen voor het bouwstuk, dat inderdaad een vogelwet zal zijn, dan is het, omdat wij in een wet, steunende op grondig deskundig onderzoek, den waarborg zien van een oordeelkundige vogelbescherming.

In afwachting van dat onderzoek, nemen wij voor de vogelbescherming de gegrondheid aan van art. 109 der Algemeene Politieverordening te Nijmegen tegen het wegvangen van vogels. Met uitzondering der gemeenten Millingen, Beuningen, Overasselt, Balgoij en Ewijk is rond Nijmegen, binnen een oppervlakte van vijf uren gaans in het vierkant, het wegvangen van vogels daarna geregeld; terwijl het ons verder van de gemeenten Groningen, 's-Gravenhage, Haarlem, Ede, Wageningen, Utrecht, Vorden en Steenwijkerwold met zekerheid bekend is, dat daar overeenkomstige bepalingen in de verordeningen opgenomen zijn.

Waar zooveel met ons samengaan om van de vogelbescherming te maken, hetgeen er bij mogelijkheid van te maken is, is dit wel het bewijs, dat de aanwezigheid van vogels ook elders gewaardeerd wordt.

Ware het noodig, dan zouden er uit de nieuwsbladen voldoende aanhalingen weer te geven zijn, waarin over het nut der vogels gesproken wordt; o.m. zal de lezer van dit verslag zich daaruit wel het bestaan van den eikenavdvlo herinneren.

Dit insect komt ook in de omgeving van Nijmegen voor. Welnu, deze zomer is, bij ongeluk, in het eikenhakhout, tusschen de bekende Nijmeegsche wandelingen, een groene specht geschoten. Bij onderzoek van krop en maag had die vogel beide geheel gevuld - en alleen - met larven van de eikenavdvlo.

Het wegvangen van vogels, alhoewel te Nijmegen en Ubbergen reeds flink beperkt, bestaat nog altijd; in de gemeente zelf worden nog steeds vergunningen gehandhaafd, op de terreinen tusschen Heumensoord en het Galgeveld vallen in den trektijd nog 3000 vogels per dag in de netten; in de richting van Nijmegen over Leuth naar Millingen schijnt het ook nog altijd de moeite waard om - zooals het heet - bij de boeren musschen te gaan vangen. Maar Weurt (gemeente Beuningen) staat bovenaan!

Alleen uit een oogpunt van dierenmishandeling is het reeds gewettigd, dat onze afdeeling tegen dat wegvangen van vogels opkomt; want al zoude men zich zelfs daarbij nog kunnen neerleggen, dan volgt toch dadelijk op de vraag of het vogeltje gevangen mag worden die van hoe en, die van wat er verder met zoo'n gevangen vogeltje gebeurt.

Betreffende het tegengaan van het wegvangen van vogels, kunnen wij tot ons groot genoegen mededeelen, dat H.H. notarissen en rentmeesters, bij de verpachtingen van bouw- en weiland, daartoe krachtig medewerken; bij de verpachting van het gemeente wei- en bouwland in Maart is het vogelvangen buiten het genot van de pacht gesteld, terwijl op de eigendommen Marienbosch, Kwakkenberg en de Vier Perken, tezamen groot bij de 100 hectaren, niet alleen een verbod van vogelvangsters streng gehandhaafd wordt, maar de eigenaar bovendien alles beproeft er de vogelrijkdom te vermeerderen.

De kosten voor de vogelvoeding ad f 15.84⁵ behooren tot de kleinste uitgaven van onze afdeeling en, wanneer wij beweren, dat men door de vogelvoeding waarde geeft aan de vogelbescherming, dan is die niet de waarde van dat kleine geldelijke bedrag, maar die van het feit, dat er belangstelling getoond wordt voor het blijven bestaan van de vogels. Anderen worden opgewekt om hetzelfde te doen en zoo zal het standpunt rijzen, dat de vogel niet alleen in de natuur, maar ook in de economische samenleving inneemt. Dan komt de waarde van den vogel pas beter uit en maatregelen tot zijn bescherming zullen te spoediger verwacht mogen worden.

Als echter niemand, dan vogelaars en handelaars in vogels, toont waarde te hechten aan den vogel, hoe is het dan te verwachten, dat er ooit iets in het belang der vogels gedaan wordt of tot stand komt?

De voeding met behulp van het voederkooitje heeft in die richting al bepaald succes. Dit jaar werden er 69 stuks gevraagd, waarvan alleen 31 stuks voor Nijmegen, terwijl de resterende 38 naar haast even zoovele verschillende plaatsen in Nederland verzonden zijn.

Geachte lezer, luistert eens, als gij op een zonnigen dag in Februari door de iepenlanen loopt, naar een zacht geluid dat uit de boomen tot U komt en tracht de kleine levensmakers, dat zijn de meezen, boven uw hoofd te vinden; of, als gij omstreeks denzelfden tijd langs de velden met de winterrogge gaat, let dan op hoe links en rechts - met tientallen tegelijk - de leeuweriken opvliegen. Dat zijn de resultaten van de wintervoeding en gij hebt iets van het nuttig werk der vogels er bij gezien.

Bijzondere broedvogels van de gemeente Groesbeek, deel 1.

Inleiding

Afgelopen voorjaar (1991) is er een begin gemaakt met een broedvogelinventarisatie van de gemeente Groesbeek. Naast een beperkt aantal inventarisaties van kleine gebieden in de gemeente stamt de eerste en laatste gebiedsdekkende inventarisatie uit 1975 (Peerenboom, 1976). Deze inventarisatie vond plaats in het kader van de Avifauna van de Grote Rivieren en was naar eigen zeggen onvolledig. De broedvogelgegevens zijn dus sterk verouderd en vernieuwing is daarom op zijn plaats. Een up to date beeld van de broedvogels is van belang om eventuele aantalsveranderingen vast te kunnen leggen. In het open gebied van Groesbeek zal er b.v. over een aantal jaren het een en ander gaan veranderen door de ruilverkaveling. Broedvogelgegevens van voor de ruilverkaveling kunnen dan van grote waarde zijn om de gevolgen van de ingreep duidelijk te maken.

In dit verslag staan de resultaten van het eerste deelgebied (zie kaart 1) dat op broedvogels geïnventariseerd is. Na een beschrijving van de onderzoeksmethode en de gebiedsbeschrijving volgt er een korte bespreking van de resultaten. Hierbij zal, zover mogelijk, een vergelijking worden gemaakt met de gegevens uit 1975.

Methode

Alle zeldzame, schaarse en kolonievogels zijn volledig onderzocht. Daarnaast zijn een aantal algemene broedvogels meegenomen. Een overzicht hiervan staat in tabel 1, het gaat hier voornamelijk om water- en weidevogelsoorten. De inventarisaties vonden plaats volgens de BSP methodiek van SOVON (1986). Het onderzoek is verricht door Leon Engels en ondergetekende. Menno Hornman heeft een aantal aanvullende bezoeken gebracht. De gegevens over de roofvogels zijn afkomstig van Gerard Mùskens.

Gebiedsbeschrijving

Het deelgebied dat dit jaar geïnventariseerd is bestaat uit bos en open gebied. Het bosgebied beslaat de zuidelijke delen van de But en het Nederrijck. Dit zijn productiebossen met voornamelijk naaldbout, de But heeft nog een aantal recentekapvlaktes met jonge aanplant. Het Nederrijck is heuvelachtig, er liggen twee kleine landbouw enclaves in.

TABEL 1. Overzicht van de algemene vogelsoorten die ook geïnventariseerd zijn.

wilde eend	grutto	huiszwaluw	goudvink
waterhoen	scholekster	graspieper	rietgors
meerkoet	tortelduif	boompieper	
kievit	veldleeuwerik	gele kwik	

Het opengebied is te verdelen in heuvelachtig deel (noordelijk) en een vlak gedeelte (rond de Horst). Het heuvelachtige deel wordt gebruikt als weiland en met name het stuk tussen de Wylerbaan en de Dennenkamp is akkerland. Het gebied rond de Horst is natter en wordt gebruikt als weiland met enige percelen maïs. Verspreid over het open gebied liggen kleine bosjes en andere kleine landschapselementen. Bij de Horst ligt het enige stuk water, de Zandvangers (retensiereservoir).

Kaart 1. Gemeente Groesbeek met daarin aangegeven het onderzoeksgebied van 1991 (gearceerd).

Korte bespreking

Een overzicht van alle vastgestelde soorten en territoria staat in tabel 2. De watervogels die zijn vastgesteld zaten allemaal in de Zandvangers bij de Horst, een ware hot-spot dus. De nijlgans behoort helaas ook al tot de broedvogels van Groesbeek, er werden zes jongen groot gebracht.

Het open gebied herbergden drie soorten van de nederlandse

"Rode Lijst" (Osieck, 1986), te weten patrijs, kerkuil en geelgors. Het aantal patrijzen (zie kaart 3) is waarschijnlijk iets aan de lage kant maar er is sprake van een duidelijk forse achteruitgang ten opzichte van 1975, waarvoor een aantal van 38 broedpaar gegeven wordt. De kerkuil kwam in 1975 niet voor en is dus "nieuw", de kerkuil doet het overigens de laatste jaren goed rond Groesbeek. Het aantal geelgorzen is ongeveer gelijk gebleven. Een andere belangrijke soort als de steenuil komt nog vrij veel voor (zie kaart 2), maar er is toch sprake van een lichte achteruitgang. Een zeer ernstige achteruitgang is het geval bij de veldleeuwerik. Peerenboom geeft voor het onderzochte gebied bijna 100 broedpaar op, terwijl er in 1991 slechts 22 territoria voorkwamen. Voor de graspieper geldt het zelfde verhaal, in 1975 7 broedpaar en in 1991 geen enkele. Het mag duidelijk zijn dat het open gebied van Groesbeek ornithologisch zeer ernstig verarmd is. Dit wordt nog eens onderstreept met het verdwijnen van soorten als de grauwe gors, roodborsttapuit en de kwartel. De komst van de scholekster met drie territoria (zie kaart 2) doet hier niks aan af.

Het geïnventariseerde bosgebied bestaat hoofdzakelijk uit naaldbout dus de lage aantallen kleine bonte specht en appelvink zijn niet zo vreemd. Opvallend is wel het ontbreken van de zwarte specht en het bijna ontbreken van de groene specht. Het ontbreken van de boomleeuwerik is ook tekenend, vorige jaren werd deze soort nog jaarlijks gehoord op 't Groeske en op twee kapvlaktes in de But. De boompieper doet het daarentegen goed. De roofvogels zijn ten opzichte van 1975 iets toegenomen. Ransuil en bosuil (kaart 3) zijn ongeveer gelijk gebleven. De voorzichtige conclusie is dat de bosbevolking niet ernstig veranderd is.

TABEL 2. Overzicht van de vastgestelde broedvogels in het deelgebied van de gemeente Groesbeek.

wilde eend	3	meerkoet	1	kl.bonte specht	1
tafeleend	1	scholekster	3	veldleeuwerik	22
kuifeend	1	kievit	32	boompieper	27
havik	2	torteduif	3	fluitier	2
sperwer	6	kerkuil	1	vuurgoudhaan	1
buiserd	4	steenuil	16	kruisbek	1
torenvalk	3	bosuil	4	appelvink	2
patrijs	6	ransuil	7	geelgors	10
waterhoen	1	groene specht	1	nijlgans	1

Literatuurlijst:

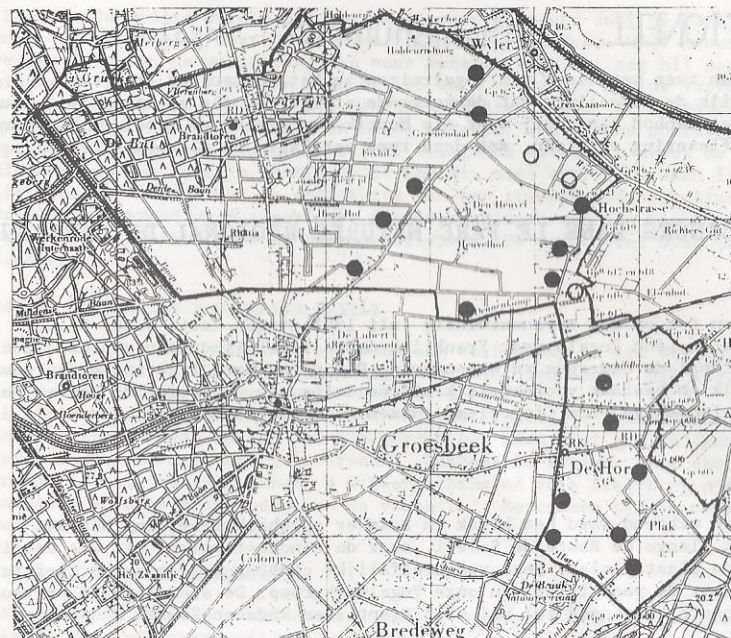
Peerenboom, A. (1976). Broedvogelinventarisatie van het stuw wallengebied in het Rijk van Nijmegen (gemeenten Nijmegen en Groesbeek) 1975. Eigen uitgave, Nijmegen.

Osieck, E. (1986). Bedreigde en karakteristieke vogels in Nederland. Ned.Ver. voor Vogelbescherming, Zeist.

Michiel van der Weide
Bursestraat 153
7411 VE Deventer
05700-16991

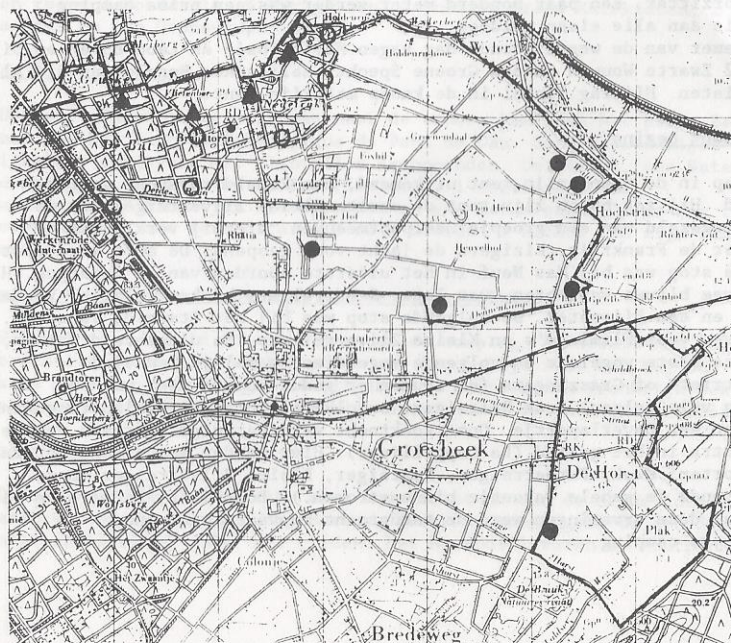
Kaart 2. Territoriakaart van steenuil en scholekster.

steenuil ● scholekster ○

Kaart 3. Territoriakaart van patrijs, ransuil en bosuil.

patrijs ● ransuil ○ bosuil ▲

REDACTIONEEL themanummer vogelreizen

Hierna volgen twee verslagen van vogelreizen in het buitenland. Het was oorspronkelijk de bedoeling, dat de volgende aflevering één speciale reis-Mourik zou zijn. Het aanbod aan kopij voor die Mourik was echter zo groot en het aanbod voor deze aflevering zo klein, dat deze twee verslagen nu al gepubliceerd worden.

LES VACANCES DANS LE PARC NATUREL RÉGIONAL DE CAMARGUE

Inleiding

Van achttien tot en met zevenentwintig juli 1991 gingen Marie-Josée Beek, Ronald Stolk en Léon Engels naar Frankrijk om de vogelrijkdommen van het Parc Naturel Régional de Camargue te bewonderen. Dit natuurpark ligt in het zuiden van Frankrijk en bestaat voornamelijk uit de delta van de rivier de Rhône. Het heeft een driehoekige vorm, ingeklemd tussen de Middellandse Zee, Marseille en Montpellier.

De reis

In de vroege ochtend werd het bivak in Boxmeer opgebroken en ging het met snelle vaart, langs de Route de Soleil, naar de eindbestemming. Dit was camping Le City in de plaats Arles. Deze voortreffelijke camping werd ons ten zeerste aangeraden door de voorzitter van onze Vogelwerkgroep. De stemming zat er vooral bij onze jongste telg goed in. Hij wist tientallen Rode en Zwarte Wouwen te scoren.

Na 13 uur rijden kwamen we aan op de klasse camping Le City. Na grondige inspectie door de leidster van deze expeditie, werd de camping volmondig afgekeurd. Deze bleek met diverse Hells Angels en kornuiten bevolkt te zijn. Je moest de tent met je burendelen. Hiervoor onze hartelijke dank aan het adres van onze voorzitter. Een paar honderd meter verder was een prima camping aanwezig, die aan alle eisen voldeed.

In het schemer van de wegglijdende dag zagen Marie-Josée en Léon boven en bij de camping 2 Zwarte Wouwen en een Groene Specht. Helaas kon Ronald van dit alles niet meegenieten. Hij lag finaal in de knoop met zijn tent.

Dag 1: The hunt begins

Met de slaap in de ogen, zijn tent uitkomend, nam Ronald revanche voor de vorige avond. Hij zag boven zijn tent de eerste Kleine Zilverreiger van de vakantie, vergezeld van een groepje Geelpootmeeuwen. Hierbij verklaarde de langste onder de Frankrijk-reizigers de jacht voor geopend. De auto werd gestart en de eerste stop was bij Mas Neuf in het uiterste noorden van de Camargue. Hier zagen wij twee blauwe schichten, wat later Scharrelaars bleken te zijn. Verder veel wouwen en een Bijeneter. De volgende stop was bij het Etang de Vaccares. Hier verbleven veel Flamingo's en Kleine Zilverreigers. Na uitgebreid zoeken, ontdekte onze beste vogelaar de volgende vogeltjes, namelijk: enkele Waaierstaartriet- of Graszangers (er zouden er gedurende de rest van ons verblijf nog vele volgen), een Ralreiger, ontelbare aantallen Geelpootmeeuwen, 6 Vissdiefjes en een Oeverlopertje. Onze zoektocht werd vervolgd naar een van de bezoekerscentra in het gebied (La Cappelliere). Hier werden we verwend met de volgende soorten: Kwak, Purperreiger, Koereiger, Kleine Zilverreiger (Deze bleven gedurende de gehele vakantie binnenstromen.), Bosruiter, Dodaars en vier Bevers. Na al deze ervaringen werd de terugtocht aanvaard naar onze voortreffelijke camping.

Laat in de middag werd er een excursie georganiseerd door de jarige jop in ons team. De tocht ging naar de stenige vlakten van de Crau. Vijf minuten voor het verstrijken van de verjaardag van onze meester-vogelaar zag hij nog net een nieuwe soort in de vorm van 3 mannetjes en 4 vrouwtjes Kleine Torenvalk. Tevens ontdekte Ronald in een struikje een Rosse Waaierstaart. De oudgediende van de groep ontdekte, voor zichzelf en beide anderen, een nieuwe soort. Hij werd opgeschrikt door een grote, zeer snel vliegende valk. Dit bleek de zeer zeldzame Eleonora's Valk te zijn. Marie Josée kon dit niet over zich heen laten gaan. Zij liet ons ver achter met de ontdekking van een groepje Rode Patrijzen en vele Grielen. De avond werd afgesloten met waarnemingen van een paartje Klapsteksters, Steenuilen, Scharrelaars en twee Duinpiepers. De nacht viel over de Crau en de Camargue.

Dag 2: Cultuur en een beetje vogels

De tweede dag was voor twee personen een cultuurdag in het vestingstadje Les Baux. Onze DBA'er kon zich natuurlijk weer niet bedwingen. Hij tikte enkele Rotsduiven, Alpengierzwaluwen en Rotszwaluwen.

In de schemering bezochten we het Vorkstaartplevierengebied van de Camargue (Mas d' Agon). Deze werden niet ongenoegen van Léon niet gezien (Ronald en Marie-Josée hadden ze hier het jaar ervoor). Desondanks leverde deze strooptocht het enorme aantal van 23 Kwakken, 8 Witwangsterns en vele Steltkluten op (Tevens aanwezig op elke andere dag van de vakantie). Boven een plasje ontdekte Ronald een groepje Lachsterns.

Dag 3: Siesta en slaaptrek

Pas laat in de avond werd er met vogelen begonnen. Léon wist nog een leuk plekje waar misschien wel een paar vogeltjes konden zitten. Het gebied draagt de kreet "Domaine Bannas Méjanus". Doordat wij laat in de avond arriveerden, was de slaaptrek vanuit de voedselgebieden in volle gang. Het volgende kwam over onze hoofden aanzetten: 17 Lachsterns, 66 Witwangsterns, 13 Koereigers, 28 Purperreigers, 2 Kwakken en Flamingo's. Het struweel herbergde een roepend Woudaapje, 4 Cirlgorzen, 1 Snor, 6 Grote Karekieten, 2 Cetti's Zangers en een Orpheusspotvogel.

Dag 4: De Westkant

Ditmaal gingen we de hele dag naar de andere kant van het park. Belangrijkste doel was het Parc Ornithologique de Pont de Gau. Onze soortenlijst werd hier rijkelijk aangevuld met tientallen Krooneenden, Ooievaars, een Waterral, 3 Duinpiepers, Strand- en Kleine Plevieren, 1 Iberische Gele Kwikstaart, 2 mannetjes Witoogeenden en een Marmereend. Op de weg terug vloog boven de auto een Reuzenster. Ronald hoorde 's nachts (in zijn slaap ?) een Bosuil.

Dag 5: Ronald: moe en de rest van de ploeg cultuur

Vandaag werd Ronald achtergelaten op de camping. De Bosuil had hem verschillende nachten wakker gehouden. Een beetje rust had hij dus wel verdiend. Marie Josée en Léon gingen de uitgebreide cultuur van Frankrijk bekijken. Op een dag werden een kasteel, een romeins aquaduct en de stad Nîmes bezocht.

Dag 6: Zout en Zoet

Ditmaal werd het oostelijke deel doorkruist om aan de Middellandse Zee te geraken. Onderweg vormde Bijeneters, Kwakken, Koereigers en een Slangarend enige afwisseling onder het rijden. Het hoofddoel waren de zoutpannen in het

zuidoosten bij de zoutstad Salin de Giraud. Bij het Etang de Fangassier zagen we op een dijkje ongeveer 70 Dwergsterns zitten. Nieuwe soorten werden hier uiteraard ook ontdekt in de vorm van: Kleine en Bonte Strandlopers en uiteraard Dunbekmeeuwen (vijftien in getal). Een van de andere Etangen werden bevolkt door honderden Kluten, 1 Tureluur, Duinpiepers en een Scholekster. Het eindpunt naderde in de vorm van het strand van Salin de Giraud. Even hiervoor vonden we vele Grote Sterns, 2 Regenwulpen, een Bontbekplevier, drie Steenlopers, twee Duinpiepers en een veertigtal Krombekstrandlopers. Hier werd de tocht afgesloten.

Na het laatste avondmaal reden we nog even de Crau in. De soortenlijst was nog veel te kort. Net voor de deadline verzamelden we nog vijf Kleine Torenvalken, een tiental Grielen en Ronald verblijdde de rest met een langsvliegende Kleine Trap.

Dag 7: Back to the city of Boxmeer etc.

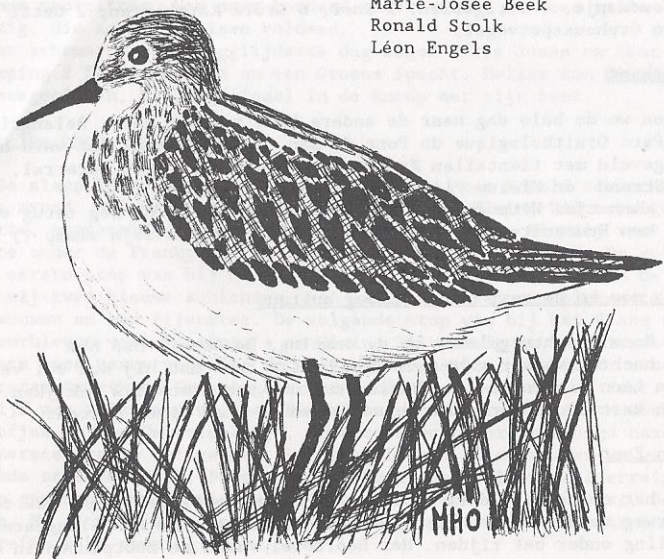
Voor het krieken van de dag werd het kamp opgebroken en begon de terugreis. In Frankrijk werden, onderweg, toch nog zeven soorten roofvogels gezien. Dit waren:

- 1) Zwarte Wouw: ongeveer dertig
- 2) Rode Wouw: 8
- 3) Torenvalk: 10
- 4) Buizerd: 15
- 5) Havik: 1 vrouwtje
- 6) Slangarend: 1 biddend langs de snelweg
- 7) Grauwe Kiekendief: 1 overvliegend boven file bij Metz.

Dankwoord

Hierbij willen wij (Ronald en Léon) Marie-Josée hartelijk bedanken voor de vakantie en de goede zorgen. Verder wil het gehele team onze voorzitter bedanken voor de goede informatie van campings in Frankrijk.

Marie-Josée Beek
Ronald Stolk
Léon Engels

LAND VAN VUUR EN IJS

Verslag van een landrover-trektocht door IJsland.
Periode: 8 t/m 25 juli 1990.

In 1990 ben ik met de SNP-natuurreizen naar IJsland geweest. De reisgids deed de belofte van geisers, vulkanen, kokende modderpoelen, steenwoestijnen en ijskappen; dit betekende reden te meer om te vertrekken. Op 8 juli was het zover: samen met 15 reisgenoten en twee SNP-medewerkers onderging ik mijn luchtdoop. Er werd tijdens deze reis gebruik gemaakt van landrovers, zonder een terreinauto is deze reis niet raadzaam. Onderweg werd er gekampeerd, vanaf het tentenkamp werden er dagtochten gemaakt. De reis was bedoeld om wat dieper op de geologie van IJsland in te gaan. In onderstaand gedeelte wil ik eerst de belangrijkste vogelgebieden die ik bezocht heb toelichten, in de tabel staan de waargenomen soorten met hun aantal.

THINGVELLIR

Niet ver van Reykjavik ligt Thingvellir een historische plaats omdat hier vroeger de volksvertegenwoordiging bijeenkwam. Het is een dal ontstaan door verzakking en is 40 km lang en 6 km breed. In dit dal heeft zich een groot meer gevormt waar men o.a. de IJsduiker kan waarnemen. Verder landinwaarts kan men een bezoek brengen aan de imposante geiser de Strokkur die om de 5 minuten ongeveer 10 meter hoog spuit. Het nabij gelegen Gullfos is ook zeker een bezoek waard. Deze waterval wordt door veel toeristen bezocht. Via busdiensten kan men vanuit Reykjavik genoemde plaatsen in een dag bezoeken.

MYVATNMEER

Myvatn ligt in het vulkanisch meest actieve gedeelte van IJsland. In 1986 vond hier de laatste grote eruptie plaats. De sporen daarvan zijn te bewonderen in het gebied Krafla ten noord-oosten van Myvatn. Het Myvatn oftewel muggenmeer vormt een waar dorado voor de vogelaar. De muggen steken overigens niet, iets dat je niet van alle Scandinavische landen zeggen kunt. Tijdens mijn verblijf in het gebied nam ik van de mogelijkheid gebruik een om een fiets te huren. Vanaf de rondweg om het meer zijn de vogels meestal goed waar te nemen. Ikzelf was er op 17 juli op dat moment waren er erg veel eenden met donsjongen, vooral de Toppereend was goed vertegenwoordigd. Verder waren er veel Grauwe Franjepoten en IJslandse Brilduikers met donsjongen. In de zuid-west hoek van het meer begint de Laxa, een snelstromende zalmrijke rivier. Op deze rivier kan men de Harlekijneend waarnemen, in het broedseizoen zijn er alleen vrouwtjes, de mannetjes verdwijnen naar de paring de zee op.

SKAFTAFELL

Dit gebied ligt ten zuiden van Europa's grootste ijskap de Vatnajökull. Onder deze ijskap komen soms uitbarstingen voor, daarbij komt zoveel water vrij dat hele stukken land glad geschoven worden. Nabij Skaftafell ligt Skeidararsandur een enorme spoelvlakte die uitmond in zee. Op deze vlakte komen jaarlijks 3000 paar jagers tot broeden. In IJsland komt de Kleine- en de Grote Jager voor. Bij het betreden van de spoelvlakte krijg je de Grote Jager zeer goed te zien. Bukken is hierbij raadzaam.

LANDMANNALAUGAR

Als men ergens de kans heeft om elfen en trollen te zien dan moet dat hier wel zijn. Er is een Kamping met gelegenheid tot het nemen van een termaal bad. Door het voorkomen van warmwaterbronnen zijn er vele plaatsen in IJsland waar men kan baden. Bij de bronnen in Landmannalaugar ligt een fraai moerasweidje. Boven de wei verbleven vele kleine muggen. Tijdens mijn verblijf 20/21 juli vloog er boven het weidje een aangename verrassing rond. Een Boerenzwaluw voedde zich met de muggen. De Boerenzwaluw hoort hier natuurlijk niet thuis. Vanaf de Kamping kan je proberen over sneeuwvelden naar Krafutiunusker te lopen. Deze tocht leverde adembenemende vergezichten op. Na een hoogteverschil overwonnen te hebben kom je in het gebied waar Obsidiaan, vulkanisch glas te vinden is.

Overzicht van waargenomen soorten vogels en hun aantal per deelgebied (1-2-3-4-M=Myvatn).

	1	2	3	4	M	totaal
Roodkeelduiker		1			3	4
IJsduiker						1
Kuifduiker					2	2
Jan van Gent				+		+
Noordse stormvogel		800	+	+		++
Wilde zwaan	+	+			100	100
Grauwe gans				2	2	4
Wilde eend					25	25
Krakeend					1	1
Smient					200	200
Kuifeend		20			100	100
Toppereend		10			1100	1110
Harlekijneend		2		2	15	19
Zwarte zeeëend					4	4
IJseend					90	90
IJslandse brilduiker				1	62	63
Middelste zaagbek					2	7
Smelleken		2		1	1	4
Alpensneeuwhoen	8		10			18
Goudplevier	+	+	+	+	+	+
Bontbekplevier	2			+		+
Bonte strandloper	2			+	+	+
Paarse strandloper	3	2				5
Watersnip		2	++		10	+
Regenwulp	+	+	+	+	+	+
IJslandse grutto					30	30
Tureluur				+	50	+
Grauwe franjepoot		6	2	2	68	78
Kleine jager	7	2	++	+		+
Grote jager		2	++	+		+
Kokmeeuw	100			+		+
Zilvermeeuw				+		+
Kleine mantelmeeuw				+		+
Grote mantelmeeuw				+		+
Drieteenmeeuw	+		+	+		+
Grote burgemeester				25		25
Kleine burgemeester				1		1
Noordse stern	150	6	15	+	50	+
Zwarte zeekoet						15
Papagaaiduiker				++		+
Velduil	1					1
Boerenzwaluw				1		1
Graspieper	12					12
Witte kwikstaart				4		4
Winterkoning		3	2			5
Tapuit	1	8		+	+	+
Koperwiek		+	+	+	++	+
Raaf		24		10	2	36
Spreeuw				+		+
Barmsijs	3	5	10		1	19
Sneeuwgorse	+	+		+	+	+

VIK

In het zuiden van het eiland bevindt zich een makkelijk bereikbare Papagaaaiduikerkolonie. Dit is Dyrholaey nabij Vik, met een auto kun je tot bijna in de kolonie komen. Duizenden Papagaaaiduikers zijn van zeer dichtbij te zien.

TIP

- Ga niet met eigen auto mits men een terreinauto bezit. U eigen auto zal anders aanzienlijk in waarde dalen.

Jan Jacobs
Stekkenberg 77
6561 XG Groesbeek

